

Иванов, С. Вӓл Шӓмӓршӓ шкулӓнче ӓсленӓ : [Павел Миронович Миронов ученӓй сӓнчен] / С. Иванов // Шӓмӓршӓ хыпарӓ. – 2009. – 31 юна.

С. Иванов

Вӓл Шӓмӓршӓ шкулӓнче ӓсленӓ

Районти чӓн ватӓ вӓренӓ заведенийӓсенчен пӓри пулнӓ май, Шӓмӓршӓ шкулӓн историйӓ питӓ пуян. Хӓй вӓхӓтӓнче кунта ӓслекенсенчен чылайӓшӓ каярах паллӓ сӓнсем пулса тӓнӓ. Тӓслӓхрен, Г.В.Тал-Мӓрса – чӓваш театрне пусарса яракансенчен пӓри, драматург, поэт тата журналист. Георгий Васильевич Тутарстанри Сӓпрел районӓнчи Пасарлӓ Упи ялӓнче суралса уснӓ.

Тепӓр паллӓ чӓваш – П.М.Миронов. Вӓл – математика учебникӓсен авторӓ, Францири наукӓсен академийӓн премийӓн лауреачӓ. Наукӓри тава тивӓслӓ ӓссемшӓн ӓна 3 степень Святой Станислав, 2 тата 3 степень Святая Анна, 4 степень Святой Владимир орденӓсемпе наградаланӓ.

Кам-ха вӓл П.М.Миронов;

Павел Миронович Миронов 1861 сурлхи ноябрь уйӓхӓн 3-мӓшӓнче хальхи Тутарстан Республикӓне кӓрекен Сӓпрел районӓнчи Сӓнӓ Йӓлмел ялӓнче суралнӓ. Вунӓ сурла ситсен, хресчен ачи Чӓмпӓрти чӓваш шкулне вӓренме кӓнӓ. И.Я.Яковлевӓн «Аса илӓсем» кӓнекинче Павел Миронов сӓнчен калани пур. Унта вӓл сӓпла сурнӓ: «Чӓмпӓрти чӓваш шкулӓнче вӓреннӓ Павел Миронов чӓваша астӓватӓп. ӓна, япӓхса кайнӓскере, кӓсенлӓ пуслӓскере, хӓрхенсе шула йышӓнтӓм. Малтан мунчара лайӓх сурса тасатрӓм, пусне хырса ятӓм. Миронов математикапа тӓлӓнмелле пултаруллӓччӓ...»

Чӓмпӓрти чӓваш шкулне питӓ лайӓх паллӓсемпе пӓтерсен, И.Я.Яковлев Павӓла хӓй патне математика вӓрентме хӓварнӓ. Анчах чӓваш халӓхне суртта кӓларассишӓн чӓререн сурнӓ сӓмрӓка хулара нумай тытса тӓрайман: Павел Миронов малтан Матак ялӓнче, унтан Шӓмӓршӓ шкулӓнче ачасене вӓрентме тытӓннӓ.

Шӓмӓршӓра П.М.Миронов икӓ сурл хушши – 1880-1882 сурлсенче вӓй хунӓ. Сӓмрӓк учитель кӓнекесемпе журналсем нумай сурӓнса илнӓ, ачасене алгебра уравненийӓсене шуллас тӓлӓшпе хытӓ интереслентерсе янӓ.

«Шӓмӓршӓра ӓсленӓ чух пилӓк хулӓм тетрадь уравнени сурса тулгартӓм, арифметикапа геометри задачисем чылай хатӓрлерӓм. Савӓн пекех вӓрманта темисе гербари пухса арча тӓпне упрама хутӓм», – аса илнӓ каярахпа П.М.Миронов.

Пӓлӓвне усӓтерес тӓллевпе, П.М.Миронов Оренбургри учительсен семинарине кайса кӓнӓ. 1884 сурлта ӓна ылтӓн медальпе пӓтернӓ. Хӓй тӓрӓшнӓпех Питӓрти университетран вӓренсе тухма пултарнӓ. Наукӓпа хытӓ интересленекенскер, тӓрлӓрен журналсене статьясем сурнӓ. Тӓрӓшуллӓ сӓмрӓка Уфари уес училищине арифметика тата геометри учителӓ пулса ӓслеме илнӓ. 1901 сурлхи утӓ уйӓхӓн пуслӓмӓшӓнче ӓна заведующи ӓсӓне шанса панӓ, сав сурлхи авӓнӓн 20-мӓшӓнчен пусласа вӓл Уфари тӓватӓ класлӓ училищӓн учитель-инспекторӓ пулса тӓнӓ.

И.Я.Яковлев хӓйӓн вӓренекенӓн пуласлӓхӓшӓн нумай тӓрӓшнӓ. Иван Яковлевич пулӓшнӓпех, П.Миронова Урал тӓрӓхӓнчи халӓх училищисен директорӓ пулса ӓслеме илнӓ. Сав сурлсенче вӓл «Геометри. Хула училищисен курсӓ» (1905с.), «Пуслӓмӓш шкулти ӓнлануллӓ вулавӓн тӓслӓхлӓ урокӓсем» (1906с.), «Арифметика. Тулли числосемпе вуншарлӓ ваксен системӓллӓ курсӓ» (1912с.) тата ытгисене те – пурӓ 10 кӓнеке пичетлесе кӓларнӓ. Рассейри наукӓсен академийӓ П.М.Миронов кӓнекисене пысӓк хак панӓ, вӓсене темисе кӓларӓмпа пичетленӓ. П.М.Миронов математик-педагог Франци академийӓнчи ученӓйсемпе сурӓ урлӓ сурӓхӓнса тӓнӓ. Петр Миронович Францире, Швейцарире, Австро-Венггире пулса студентсем умӓнче лекцисем вуланӓ.

Паллӓ ученӓй 1921 сурлхи авӓн уйӓхӓн 20-мӓшӓнче вилнӓ. ӓна Уфари масара пытарнӓ.